

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua

Державне агентство водних ресурсів України

Пропозиції щодо рентної плати за спеціальне використання води

Асоціація міст України у відповідь на лист Державного агентства водних ресурсів України від 01.06.2026 № 3255/6/7/11-26 щодо надання пропозицій стосовно перегляду механізму справляння та розподілу рентної плати за спеціальне використання води, повідомляє наступне.

Водні ресурси є одним із ключових природних активів територіальної громади, а їх використання потребує постійного здійснення заходів щодо збереження, відновлення та раціонального використання. Водночас саме органи місцевого самоврядування несуть значну частину відповідальності за утримання та розвиток інженерної інфраструктури, забезпечення належного екологічного стану територій, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, підтримання функціонування систем водопостачання і водовідведення, а також реалізацію природоохоронних заходів.

На території територіальних громад здійснюють діяльність суб'єкти господарювання, які відповідно до законодавства є платниками рентної плати за спеціальне використання води. Серед них – підприємства, що забезпечують функціонування об'єктів критичної інфраструктури та надання базових житлово-комунальних послуг населенню, зокрема водопостачання, водовідведення, тепlopостачання та виробничі процеси, пов'язані із використанням водних ресурсів.

Особливої актуальності зазначене питання набуває в умовах воєнного стану, коли громади вимушені одночасно забезпечувати безперебійне функціонування критичної інфраструктури, здійснювати аварійно-відновлювальні роботи, відновлювати пошкоджені об'єкти та реалізовувати заходи з підвищення стійкості систем життєзабезпечення. При цьому потреба у фінансових ресурсах для модернізації мереж водопостачання та водовідведення, реконструкції очисних споруд і захисту водних об'єктів постійно зростає.

Асоціація міст України, узагальнивши пропозиції територіальних громад щодо удосконалення механізму справляння, розподілу та використання рентної плати за спеціальне використання води, пропонує наступне.

1. Щодо ставок рентної плати за спеціальне використання води

Поточні ставки, закріплені ст.255 Податкового кодексу України, диференційовані за басейнами річок (поверхневі води) та регіонами (підземні), з коригуючими коефіцієнтами. Вони періодично змінюються (наприклад, ставки були переглянуті Законом № 1914-IX від 30.11.2021), але їх рівень залишається відносно низьким і не повною мірою відображають економічну цінність водних ресурсів та

UB
Асоціація міст України
№5-493/26 від 17.06.2026
КЕП: Слобожан О. В. 17.06.2026 10:54
382367105294AF970400000AЕВА2D01A5A9DE02

зростання витрат на їх охорону, відновлення і забезпечення належного екологічного стану водних об'єктів. Діючий рівень ставок не створює достатніх економічних стимулів для впровадження водозберігаючих технологій та підвищення ефективності використання водних ресурсів.

Пропозиція: збільшити базові ставки на 20–30% із запровадження механізму їх регулярної індексації з урахуванням інфляційних процесів. Це сприятиме більш раціональному використанню водних ресурсів, модернізації виробничих процесів та забезпеченню надходжень до бюджетів для фінансування природоохоронних заходів.

2. Щодо розподілу рентної плати за спеціальне використання води між бюджетами

Чинна модель розподілу надходжень рентної плати за спеціальне використання води не забезпечує належного врахування фінансового навантаження територіальних громад, на території яких здійснюється спеціальне водокористування та розташовані об'єкти водогосподарської інфраструктури. Водночас саме органи місцевого самоврядування забезпечують фінансування заходів із захисту водних об'єктів, утримання та модернізації водопровідно-каналізаційного господарства, реконструкції мереж і очисних споруд, впровадження сучасних технологій очищення води та підвищення екологічної безпеки.

Відсутність належного фінансового ресурсу на місцевому рівні обмежує можливості територіальних громад щодо здійснення необхідних природоохоронних та інфраструктурних заходів, пов'язаних із використанням водних ресурсів. З огляду на зазначене доцільним є переглянути нормативи розподілу надходжень від рентної плати за спеціальне використання води між державним та місцевими бюджетами шляхом внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України.

Пропозиція: шляхом внесення змін до Бюджетного кодексу України переглянути нормативи зарахування надходжень рентної плати за спеціальне використання води та встановити такий їх розподіл між бюджетами: 50 відсотків – до бюджетів територіальних громад за місцем забору (використання) води; 30 відсотків – до державного бюджету; 20 відсотків – до обласних бюджетів.

Запропонований підхід дозволить забезпечити більш справедливий розподіл фінансового ресурсу між рівнями бюджетної системи та посилити фінансову забезпеченість територіальних громад, які безпосередньо зазнають впливу від використання водних ресурсів.

3. Щодо зарахування рентної плати за спеціальне використання води до спеціального фонду бюджетів

Територіальні громади підтримують доцільність удосконалення підходів до використання рентної плати за спеціальне використання води шляхом її зарахування до спеціального фонду відповідних бюджетів із визначенням цільового спрямування таких надходжень.

Пропозиція: передбачити, що кошти, отримані від надходжень рентної плати за спеціальне використання води, використовуються виключно на фінансування заходів у сфері охорони, відновлення та раціонального використання водних ресурсів, зокрема:

- охорону та відновлення водних об'єктів;
- будівництво, реконструкцію та модернізацію систем водопостачання і водовідведення;

- модернізацію та розвиток очисних споруд;
- моніторинг якості води та здійснення екологічного контролю;
- запобігання забрудненню водних ресурсів;
- підвищення стійкості систем життєзабезпечення та об'єктів критичної інфраструктури.

Запровадження цільового характеру використання зазначених коштів забезпечить підвищення ефективності їх застосування, сприятиме відновленню водних ресурсів та зміцненню інфраструктурної спроможності територіальних громад.

4. Додаткові пропозиції щодо законодавчого регулювання

Для забезпечення можливості бюджетам територіальних громад використовувати кошти рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення) внести зміни до ст.47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», якими доповнити перелік джерел наповнення місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища відповідною рентною платою.

Одночасно пропонується ініціювати внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо перегляду часток зарахування екологічного податку з метою збільшення частки бюджетів територіальних громад до рівня не менше 50 відсотків. Наразі екологічний податок є одним із ключових економічних інструментів реалізації екологічної політики на місцевому рівні, а його надходження спрямовуються до державного та місцевих бюджетів у пропорції: державний бюджет – 45 відсотків, місцеві бюджети – 55 відсотків (зокрема, обласні бюджети – 30 відсотків, бюджети територіальних громад – 25 відсотків).

Водночас чинний розподіл між бюджетами надходжень екологічного податку не повною мірою враховує обсяг екологічного навантаження та потребу у фінансуванні природоохоронних заходів на місцевому та регіональному рівнях, зокрема в промислових регіонах, де спостерігається підвищений рівень забруднення атмосферного повітря та водних об'єктів. У зв'язку з цим посилення фінансової забезпеченості територіальних громад шляхом збільшення для них частки зарахування екологічного податку дозволить забезпечити більш ефективну реалізацію природоохоронних програм та покращення екологічної ситуації на місцях.

Реалізація зазначених пропозицій дозволить сформувати більш збалансовану та справедливую модель розподілу і використання надходжень від рентної плати за спеціальне використання води, посилити фінансову спроможність територіальних громад, а також забезпечити підвищення ефективності природоохоронних заходів на місцевому, регіональному та державному рівнях.

Виконавчий директор

Олександр СЛОБОЖАН

Палійчук Тетяна +380 (95) 704 8544,
t.paliichuk@auc.org.ua

